

πολιτισμόν, καὶ εἰς ξένα ὁμοειδῆ Ἰδρύματα καὶ εἰδικούς ἐπιστήμονας. Κατὰ τὸ λήγον ἔτος ἐφιλοξένησεν ἐπὶ ἀρκετὸν διάστημα χρόνον 2 ξένους, οἵτινες ἀσχολοῦνται εἰς τὴν συγγραφὴν ἐναισίμων διατριβῶν ἐπὶ θεμάτων τῆς δημόδους ἑλληνικῆς παραδόσεως, ἦτοι μίαν ἀμερικανίδα, καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ἀσχολουμένην εἰς τὴν δημόδην μουσικὴν, καὶ τελευταίως φιλόλογον ἐκ Παρισίων. Παρὰ τούτους 32 ἔτι ἄλλοι ἀλλοδαποὶ ἐπεσκέφθησαν τὸ Λαογρ. Ἀρχεῖον.

Θ'. Συνέδρια.—Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λαογρ. Ἀρχείου κ. Γεώργιος Σπυριδάκης καὶ οἱ συντάκται κ. Δημ. Οἰκονομίδης καὶ Κ. Α. Ρωμαῖος μετέσχον τοῦ συγκροτηθέντος ἐν Ἀθήναις ἀπὸ 1-6 Σεπτ. Διεθνoῦς Συνεδρίου τῶν Ἑρευνητῶν τῶν λαϊκῶν διηγήσεων, προβάντες καὶ εἰς ἐπιστημονικὰς ἀνακοινώσεις.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7ῃ Δεκεμβρίου 1964

Ὁ Διευθυντὴς

Γ. Κ. Σπυριδάκης

Γ'

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

περὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ ἔτος 1964

Τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον—Ἰνστιτοῦτον ἐρευνῶν καὶ μελέτης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ μέχρι τοῦ 1821—ἐξακολουθεῖ, παρὰ τὸ ὀλιγάριθμον τοῦ προσωπικοῦ του, νὰ ἐργάζεται μὲν ἰκανοποιητικῶς καὶ νὰ διευρύνῃ τὸν κύκλον τῆς δραστηριότητός του. — Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1964

I. Συνεχίσθησαν αἱ συστηματικαὶ ἀποδελτιώσεις κειμένων καὶ πραγματειῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπλούτισαν μὲ νέον ὕλικὸν τὰς δελτιοθήκας τοῦ Ἀρχείου. Τοῦτο προέρχεται κυρίως ἀπὸ καταλόγους χειρογράφων, συλλογὰς ἐπιγραφῶν, ἐνθυμήσεων, σφραγιστικῶν καὶ ἄλλων μνημείων κλπ. Μεταξὺ τῶν ἀποδελτιωθέντων ἔργων μνημονεύομεν τὰς πολυτόμους σειρὰς τοῦ Δελτίου τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, τοῦ Ἀρχείου τῶν Βυζαντινῶν Μνημείων τῆς Ἑλλάδος, τὸ δίτομον ἔργον τοῦ Τρόφ. Εὐαγγελίδου περὶ τῆς Παιδείας ἐπὶ Τουρκοκρατίας κ.ἄ. Ἰδιαιτέρως ἐπλούτισθησαν αἱ δελτιοθήκαι βυζαντινῶν καὶ νεοελληνικῶν ἐπωνύμων διὰ τῆς ἀποδελτιώσεως εἰδικῶν συλλογῶν καὶ μονογραφιῶν, τοῦ Η. Moritz, τοῦ Συνόδου Παπαδημητρίου κ.ἄ., καὶ τῶν σιγίλλογραφικῶν συλλογῶν τοῦ πατρὸς V. Laurent.

II. Αἱ συλλογαὶ μικροφίλμ καὶ φωτογραφιῶν ἐπλούτισθησαν μὲ σημαντικὸν ὕλικὸν ἐκ χειρογράφων κωδίκων, ἀνεκδότων ἐγγράφων καὶ σπανίων ἐκδόσεων, προερχομένων ἀπὸ βιβλιοθήκας καὶ ἀρχεῖα τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

III. Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου εἰσήχθησαν—ἐκ δωρεῶν ἢ ἀνταλλαγῶν καὶ ἐξ ἀγορᾶς—400 περίπου τόμοι βιβλίων καὶ περιοδικῶν. Τὸ περιεχόμενον τῆς βιβλιοθήκης, ὑπερβαῖνον ἤδη τὰς 3.000 τόμων, κατεγράφη εἰς δελτία καὶ ἐταξινομήθη εὐρετηριακῶς.

Εἰς τὰ ἱστορικὰ κειμήλια τῶν συλλογῶν τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου προσετέθη πολυτιμότητος χειρόγραφος κώδιξ, δωρεὰ τοῦ ἱατροῦ καὶ συγγραφέως κ. Ἰωάννου Ἀντωνιάδη. Εἰς τὸν ὀγκώδη τοῦτον κώδικα ἔχουν ἀποθησαυρισθῆ ὑπερτριακῶσια γράμματα, ἐπιστολιμαῖαι διατριβαί, ἔγγραφα καὶ ἄλλα κείμενα διδασκάλων τοῦ Γένους καὶ ἄλλων λογίων, ἀνωτέρων κληρικῶν, δημογερόντων, ἐφοροεπιτρόπων, ἐθνικῶν ἀγωνιστῶν κλπ.—κείμενα ἄγνωστα κατὰ τὸ

πλεῖστον καὶ ἀνέκδοτα, γραφέντα μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1759 καὶ 1824, συγκριθεῖντα δὲ καὶ ἀντιγραφέντα ὑπὸ εὐσυνειδήτου συλλέκτου τῆς ἐποχῆς, τοῦ Ἰωάννου Οἰκονόμου τοῦ Λαρισαίου. Μεταξὺ τῶν ἑκατῶν περίπου προσώπων, τὰ ὁποῖα παρελαύνουν εἰς τὰς σελίδας τοῦ χειρογράφου, συγκαταλέγονται γνωστά καὶ μεγάλα ὀνόματα τῆς ἐποχῆς (Εὐγένιος Βούλγαρις, Νικηφόρος Θεοτόκης, Ἰωάννης Πέζαρος, Κωνστ. Κούμας, Ἀθανάσιος Ψαλίδας, Ἰωάννης Βηλαράς, ἱεράρχαι, φαναριῶται ἄρχοντες κ.π.ἄ.), ἀλλὰ καὶ πλῆθος ἀφανῶν, ἀγνώστων ἢ ἐλάχιστα γνωστῶν προσωπικοτήτων, διδασκάλων, κληρικῶν, ἰατροφιλοσόφων, προκρίτων ἢ ἀπλῶν ἐμπόρων, διακονούντων ἐν ἀφανείᾳ τὴν ἐθνικὴν σταυροφορίαν τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Γένους. Διὰ πρῶτην φορὰν πληροφοροῦμεθα, χάρις εἰς τὸν κώδικα τοῦτον, ὅτι τὸ ὑπόδουλον Γένος διέθετεν εἰς τὸν στενὸν ἑλλαδικὸν χῶρον ἀπὸ Ἰωαννίνων μέχρι Πηλίου καὶ μέχρι Κορίνθου τοσοῦτον πλῆθος καλλιεργημένων ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι μὲ βαθεῖαν συναίσθησιν εὐθύνης ἀσχολοῦνται μὲ τὰ προβλήματα τοῦ καιροῦ των καὶ τοῦ τόπου των, διεξάγουν δι' ἐπιστολιμαίων διατριβῶν ὑψηλῆς στάθμης συζητήσεις καὶ ἀγωνίζονται διὰ τὸ παρὸν καὶ διὰ τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους. Μῆγα μέρος τοῦ χειρογράφου καταλαμβάνει ἡ σημαντικωτάτη ἀλληλογραφία τοῦ Ἰωάννου Βηλαρά, τοῦ Ἀθανασίου Ψαλίδας καὶ ἄλλων ὁμοιδεατῶν των, ἱστορικὰ κείμενα τῆς προεπαναστατικῆς περιόδου, ἐξεικονίζοντα τὴν ἔκτασιν καὶ τὸ βάθος, τὴν ἀναγεννητικὴν ὁρμὴν καὶ τὸν ἐθνικὸν παλμὸν τῆς ἐπιχειρηθείσης τότε γλωσσικῆς καὶ ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως.

IV. Ἄλλος τομεὺς τῆς δραστηριότητος τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου εἶναι τὰ *δημοσιεύματα*, ἧτοι αὐτοτελεῖς ἐκδόσεις κειμένων καὶ πραγματειῶν καὶ ἡ περιοδικὴ ἔκδοσις τῆς Ἐπετηρίδος του. Εἰς τὴν σειρὰν τῶν δημοσιευμάτων τούτων

—ἐξεδόθησαν ἤδη τὰ Στιχογραφήματα τοῦ Νικήτα Νηφάκη ὑπὸ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Σ. Κουρέα, τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ Φιλικοῦ Ἀθανασίου Ξοδίου ὑπὸ Α. Βρανούση·

—ὀλοκληρῶνεται ὁσονούπω ἡ ἐκ τῶν καταλοίπων τοῦ ἀειμνήστου Νίκου Βέη ἔκδοσις τοῦ Καταλόγου χειρογράφων τῶν Μονῶν τῶν Μετεώρων καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Μ. Μανούσακα κριτικὴ ἔκδοσις τῶν ἔργων τοῦ Λεονάρδου Ντελλαπόρτα,

—εἶναι δὲ ὑπὸ ἔκδοσιν ἡ Ὀλυμπιώτισσα τοῦ Ε. Σκουβαρά, τὰ Χαράγματα τοῦ Παρθενῶνος τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Ἀ. Ὁρλάνδου, ἡ Βιβλιογραφία τῆς δεκαετίας 1790-1800 καὶ τρεῖς τόμοι τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου, περιέχοντες μεταξὺ τῶν ἄλλων τὰ «Πολιτικά Σοφίσματα», ἀνέκδοτον ἔργον τοῦ ποιητοῦ Ἀθανασίου Χριστοποῦλου, ἐκδιδόμενον ὑπὸ Α. Βρανούση· τὸ ἀνέκδοτον ἔργον «Ρήγας ἢ κατὰ Ψευδοφιλελλήνων» τοῦ Μιχαὴλ Περγιδάκη, συγχορόνου τοῦ Ἐθνομάρτυρος, ἐκδιδόμενον ἐπίσης ὑπὸ Α. Βρανούση· πραγματεῖαν περὶ τῶν Δραγομάνων τοῦ Στόλου ὑπὸ Βασ. Σφραγέρα κ.ἄ.

Τέλος, ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἀρχείου ἐπραγματοποιήθη ὀλιγοήμερος ἐρευνητικὴ ἀποστολὴ εἰς τὴν Μοῆν τῆς Πάτμου καὶ ὀλοκληρῶνεται ἡ προεργασία δι' ἐπιστημονικὴν ἀποστολὴν εἰς τὰ Μετέωρα.

Ἐὸ Διευθυντῆς

Α. Βρανούσης